

תקונים ומראה מקומות על מסכת שבועות

מהרב הגאון הגדול המפורסם מוה עקיבא איגר נ"ע

אב"ד דק"ק פוזנא.

פירק ראשון

דף ב ע"ב תוס' ד"ה חייב וכו' בהקפת הראש חייב אף במספרים, לפ"ו נראה דגם במלקט ורהיטני חייב כיון דלא מקמי' ראש לזקן לענין מספרים מנ"ל לפטור נראש במלקט ורהיטני אף דתוס' כ' אח"כ וליכא למימר דשני במספרים וכו' דהקפת הראש אסור במלקט הרי דר"ל דלענין מספרים איתקש ולמלקט לא איתקש, היינו דאיתקש רק לענין המפורש נקרא זו דלא תשחית דנעי' השחתה ולמלקט לא איתקש, אבל כהיפך לומר דלמלקט איתקש ולמספרים לא איתקש מה"ט לחלק וא"כ למה דפסקי' בש"ע סי' קפ"א ס"ב דראוי למוט להאוסרים בהקפת ראש במספרים ה"נ יש לאסור במלקט וא"כ יהיה אסור לסרוק פאות הראש, וז"ע לדיכא וכתבתי מזה בתשובה. **ג — תוס' ד"ה וכדרכא וכו',** אלא דריש לשוא לשוא ב"פ, עיין תשובות דברי ריבז סי' רנ"ה.

ד"ה אי זכר דהחם דוצה ליישב, כעין זה בתוס' חולין דף ע' ע"ב ד"ה קלוט. **ד"ה אבל וכו' דחשיב התראת הפקאפי' שיבר בנפים,** לא זכיתי להבי' דהתם שעת עבירה הלכיתה ובשעה שזיבר כנפים אינו העבירה אלא דמנטל בזה חיקין העשה ויחייב המלקית למפרע בשעה שלקח, בזה לא שייך ההתראה על שעת שיזכר כנפים דעתה אינו עושה העבירה, ובשללקח היה התראה ספק שמה לא ישבר כנפים, אבל הנא דהעבירה אינו על שעת שנועה אלא על שעה שזיבר על השנועה דקם בלאו דלא יחל, וכיון דאנו דנין לחייבו בהטלתו לים לדנו בלאו שיש בו מעשה דעתה הוא יעשה עבירה דבהטלתו לים עובר על שנועתו שאינו אוכלו, א"כ ההתראה הוא עתה כשמטילו לים ולא הוי התראה ספק וז"ע ג'.

ד"ה ר"ע וכו' ור"ע אית ליה נמי, עיין לקמן דף כ"ה ע"א תוס' ד"ה רבי **ה ע"א רש"י ד"ה ידועת וכו' והוא ידע שהרגיש,** עיין לקמן דף י"ב ע"ב תוס' ד"ה או- **ע"ב גמרא חנן החם מראות נגעים,** עיין בסוגיא זו בתשו' דברי ריבז סי' כ"ה. **ד"ה לא אשכחן וכו' וי"ל דה"ט עדיף טפי,** וקשה לי דמ"מ אחרי דאמרי' מידי דהוי אשמיעת קול ולגבי תרומה ליכא כלל סכנת לא מזינו דעון מיתה חייב קרבן דמידי דהוי שמיצת קול ונשאז ממילא הסכנא לאוקמי בתרומה ולא במקדש מכא הסכנא דלא מזינו דעון כרת דלסגי בעולה ויורד א"כ מאי פירכי' ואימא דה למעוטי הקדש הא לזה ל"ז קרא דמסכנא מוקמי' בתרומה ולא במקדש ומוכח דבה למעט תרומה וז"ע.

ז ע"א רש"י ד"ה אחח בכלל וכו' הבערה בכלל היחה, שנת דף ע' ע"א. **ח ע"ב תוס' ד"ה לטובא וכו' ואי ליכא אלא חד יעשה פנימי ולא חיצון,** תמוה דא"א לעשות פנימי בלא הגרלה, אח"כ ראיתי בספר מעין הסכמה לבעל עזי אלמוגים שעמד בזה. **ד"ה**

נ תיקונים ומראה מקומות על מסכת שבועות

דף ט ע"ב תוס' ד"ה כדאמר וכו' דהוי כמו וכו', כעין זה ברכות דף מ"ה ע"א תוספות ד"ה שלשה, שנת דף קכ"ג ע"א תוס' ד"ה אשכנזי, גיטין דף פ' ע"ב תוס' ד"ה זו, חיר דף נ"ד ע"ב תוס' ד"ה ומשני, שבועות דף מ"א ע"א תוס' ד"ה ומאן, מפילה דף י"ב ע"ב תוס' ד"ה חלב.

- **יא ע"א גמרא** לדמי נסכיה, עיין נדה דף כ"ו ע"ב תוס' ד"ה חבל.
- **ע"ב גמרא** מצא אחרת נאה ממנה, עיין לקמן דף ט"ו ע"א תוס' ד"ה ללמדך.
- **יב — תוס'** ד"ה ואין וכו' דמה יעשה ממנו, עיין נזיר דף כ"ז ע"א תוס' ד"ה וכו'.
- **יג ע"א גמרא** זה הפורק עול, עיין יצמות דף ט' ע"ב תוס' ד"ה מה.
- **יד — גמרא** ח"ל אשר לו, עיין מגילה דף ט' ע"ב תוס' ד"ה אין.

פ ר ק ש נ י

— **ע"ב גמרא** שיציאתו הנאה לו כביאתו, עיין נחי' ספר כתובה לכתובות דף נ"א ע"ב ד"ה ופליגא דרבא.

— **טו ע"א גמרא** אותם במשיחה ולא לרורות, עיין מנחות דף נ"ז ע"ב תוס' ד"ה ר' יאשי'.
— **תוס'** ד"ה אין וכו' היינו היבא דאפשר, עיין טורי אבן ר"ה דף ז' ע"ב ד"ה מולי דתלי' במעשה.

— **טז — רש"י** ד"ה מצאו אלו, עיין מה שחמה בזה בטורי אבן מגילה דף י' ע"ב ד"ה כל השמות.
— **יז — גמרא** היכי משבחת לה, עיין פנהדרין דף פ"ג ע"א תוס' ד"ה ולא.

— **ע"ב גמרא** דרך ביאה אסרה חורה, עיין זבחים דף פ"ב ע"ב תוס' ד"ה לא.
— **תוס'** ד"ה אפי' וכו' פריך לעולה, שם איתא: רב הושעיא, ועיין עירובין דף ס"ח ע"א תוס' ד"ה אומר.

— **תוס'** ד"ה ואין שוחטין וכו' וה"ה דאין אוכלין, עיין תשו' הרשב"א סי' ל"ד.
— **יח — תוס'** ד"ה לא וכו' דלא מחייב חטאת, עיין ב"ק דף ק"ה ע"ב תוס' ד"ה מאי וזבחים דף ק"ה ע"א תוס' ד"ה אזהרה.

פ ר ק ש ל י ש י

— **יט — מתני'** ושלא אוכל, עיין לקמן דף כ"ה ע"א תוס' ד"ה איני.
— **תוס'** ד"ה שבועות וכו' ול"ג בסמוך ברייתא, עיין נגיטה מקובצת ב"ק דף ע"ה ע"א ד"ה כדאיתא שם לקיים הגירסא כדאיתא.

— **כ — גמרא** זכור ושומר בריבור אחד, בילקוט רמז נ"ה הביא מכילתא דבייל כל דברים שנאמרו בדיבור אחד.

— **תוס'** ד"ה דבי וכו' ומיהו ר' יהודה בן בחירה, מנאור דס"ל דלר"י כ"ב נשבע שלא לאכול נבילות חייב וכן משמע מלשון רש"י לעיל דף י"ד ע"א ד"ה אינו חייב כו' ותנן לקמן נשבע וכו' משמע דמתני' זו נשבע לקיים המצוה בכלל היה ג"כ לקיים מל"ת, אבל התוס' לקמן ד"ה לקיים הביאו דמפורש בירושלמי דר"י כ"ב מייירי רק נשבע לקיים מ"ע ושיבת סוכה וכדומה אבל נשבע לקיים ל"ת שלא לאכול נבילות מודה ר"י כ"ב דפטור ול"ע, ונראה דהני מוכח ג"כ מסוגיא דמכות דף כ"ב דפרכי' ולקשי' נמי. שנועה שלא אחר

תיקונים ומראה מקומות על מסכת שבועות

אחרש ומשני מושבע ועומד מהר סיני, ואם איתא דמתני' דנשבע לקיים מיירי גם בקיום ל"ת כיון דרבנן פליגי עלה רק מטעם דליתא בלאו והן והא' זהו רק לענין קרבן אבל לענין מלקות ל"ז שיהיה איתא בלאו והן כדאית' במסכתין דף כ"ה ע"ב והא' במכות מיירי לענין מלקות, אלא ע"כ דמתני' מיירי רק לקיים מ"ע וזוהי באמת לרבנן דנשבע לישב צמורה ועבר דמינן מלקות אבל בלקיים מל"ת אינו נוגע כלל לפלוגתא דר"י ד"ב ורבנן אלא דהוי כמו בכל התורה דאמר' אין איסור חל על איסור.

דף כ ע"ב תוס' ד"ה כל וכו' לימא מתני' כמ"ר ג' נשים פטורות, קשה לי דלמאי הוצרכו להוכיח זו דאפשר לדחות דרונה לאסוקי דמתני' ככ"ע הא' יש להדריש זה מסוגיא דברכות דף י"ט ע"ב אר"י א"ר המוסיף כלאים בנגדו וכו', ועיין בתוס' שם ד"ה שז וא"ת וכו' מה לכהן דאינו שזה בכלל, א"כ מוכח דנ"ס ס"ל דנשים אסורות בכלאים דאל"כ גם כלאים הוי אינן שזה בכלל, והוי רב ס"ל בברכות דף י"ד ע"ב לא יתחיל ואם התחיל גומר הרי דס"ל דנזירות אינו נוהג בכללה וא"כ נשים פטורות מנזירות ואסורות בכלאים.

— כג ע"א תוס' ד"ה גמר וכו' והתניא דם שקרש, עיין חולין דף ק"ב ע"א ומנחות דף כ"א ע"א דהקפה דם ואכלו חייב, וזע"ג. אש"כ ראיתי דבירושלמי פרק עלה כן והתניא הקפה את הדם ואכלו אס' יז בו כוית חייב (מה ענין לי' ר' יונה היינו בזההיא ברייתא שהניא דאינו לא אוכל ולא משקה) אינו אוכל לטמא טומאת אוכלין אינו משקה לטמא ט"מ (וא"כ אינו ראוי דשתי' בכלל אכילה) חזר ר' יונה ופטר מהבא ונתת בכל אשר תאזה וכו', הרי הירושלמי עצמו חזר מזה הראי' דבאמת יש לאוקמי בקרא וזע"ג.

— — — תוס' ד"ה כגון וכו' אפי' שחה תרי זימני, לא ידעתי דלמ"ל דשחה ב' זימני אף בשחה חד זימני לחייב ב' דהא עבר משום שני שבועות וז"ע, גם לשיטתייהו דף כ"ד ע"א ד"ה אלא דדוקא במפרש תאנים וענבים אבל בלא אוכל סתם אין תאנים בכלל כיון דאסורים לו מכבר מקרו אוכלין אין ראויים וכמו דאין. נזירות בכלל אלא במפרש, א"כ ליתא לקושייתם דהנא דנהי דשתייה בכלל אכילה מ"מ כיון דכבר נאסר בשתיי' מכת שבועתו הראשונה מקרי אין ראויין, ובהכרח לדחוק דקושייתם לשיטת רש"י דלקמן. **— — — תוס'** ד"ה דילמא וכו' וכן משמע קצת לקמן, דף כ"ו ע"ב ועיין במזמ"ש שם ד"ה נמי **— כד ע"א תוס'** ד"ה אלא וכו' בתאנים השוערים, כלשונא דקרא בתאנים השוערים אלא לא תאכלנה מרוע (ירמיה כט).

— כו ע"ב תוס' ד"ה משום וכו' וגבי הרומה כתיב ונתשכב, עיין גיטין דף ל"א ע"א תוס' ד"ה במחצה.

— כז ע"א תוס' ד"ה לקיים וכו' והכי איתא בירושלמי, עיין לעיל דף כ' ע"ב תוס' ד"ה דני ומה שנכתבי שם.

— כח — גמרא א"ר שבועה שלא אוכל בכר זו, עיין תשנות מהרשד"ס חלק י"ד סי' רמ"א.

גמרא

תיקונים ומראה מקומות על מסכת שבתות נא

פרק רביעי

דף ל ע"א גמרא למישריה בחנניה, עיין נדרים דף ס"ב ע"א.
לא ע"ב גמרא דמייתי לה בק"ו, עיין מנות דף י"ד ע"א נתי' הדיטנ"ל ד"ה והלא דברים ק"ו.

— **לג ע"א גמרא** רוב גוססין למיחה קמ"ל, עיין נהר"א שו"ת סוף מ"ק.
 — **ע"ב תוס'** ד"ה היכא וכו' דרקע אינה נגזלת ובמ"ד המשביע עידי קרקע חייב, תמיכה היא מדמניאר דלמ"ד אין קרקע נגזלת דלר"ס כלל'ן ופרטי ס"ל נזילי להמשביע עידי קרקע פטור וכו"ג.

— **לד ע"א רש"י** ד"ה שכן החטא וכו' החטא לג"ש, תמוה לי הא קאי על ר"מ ולא יליף מחטא מחטא, וגם אם הוי ג"ש איך אמרינן עלה לאדרבא מביטוי הו"ל למילף שכן חטאת מחטאת וגם מה לריך ר"א ללימודא דאופין כיון דיליף מג"ש דחטא, ולזה היה נראה בפשוט דמה לאמרינן שכן חטאת מחטא היינו דומה יותר לסקדון כיון דנשניהם כתיב חטא וכלאמרינן עלה אדרבה מביטוי שכן חטאת מחטאת היינו דלענין זה דומה יותר לביטוי, ודברי רש"י ז"ל ע"ג.

— **ע"ב גמרא** מחבו עלה במערבא, עיין תשו' ראש"ס ח"ד סי' רמ"א.
 — **לה ע"א תוס'** ד"ה באלף וכו' וחומא דמ"ש, עיין ע"ז דף י"ח ע"א תוס' ד"ה הונה.
 — **לו גמרא** דכתיב וישבע, וכן כי נשבעו כ"י לאמר ארור מתן אשה לננימין (שופטים כא).

— **רש"י** ד"ה קבלת דברים וכו' וחייב לקיים חנאו, לא ידעתי הא ליכא חיוב לעשות התנאי אלא דאם לא יקיים התנאי בטל המעשה דמכר ומתנה מחילה וכדומה, וזהו למאי לריך לאמן איהיה קבלה ומה צורך לקבלתו הא הנותן לא נתן רק ע"מ ואם לא יקיים התנאי ממילא בטל התנאי וכו"ע.
 — **ע"ב גמרא** דאיוסורא דאיהו ביה סמונא הוא, עיין לעיל דף ל"ג ע"ב ובתו' שם ד"ה אופין.

פרק חמישי

— **לו גמרא** ה"נ בדריבנא, מנאר אף דהכפל בא על שעת הכפירה ובאותה שעה היו העדים קרובים בנשותיהם מ"מ לא הקרי חמתו בפסול דמ"מ עתה שנתרחקו מעידים על התפן שהוא פקדון וממילא חייב כפל ע"י בעדים אחרים ששערו אז דנשבע דמעידים עתה שנשבע בשקר, ותמוה לי דא"כ גם לענין החרו צו לחייב מלקות משנת לה בכה"ג דהעדים שהיתרו צו לא ידעו שהוא פקדון (דמ"מ מקרי התראה ודאי כיון דידוע להמותרה כמ"ש תוס') והיו עדים קרובים בנשותיהן שידעו שהוא פקדון וא"כ נתרחקו ונאמנים להעיד עתה שזה פקדון וממילא חייב מלקות על העדים שהתרו שמעידים שכפר ונשבע ואין מקום לחלק בין קרנן למלקות, ולומר דהוי התראה ס' דהמותרה מסופק שאל לא ימותו הנשים ולא יהיו עדים כשרים להעיד עליו, דנראה כיון דהעבירה ודאי והספק רק אם הב"ד יענשו עליו לא מקרי התראה ס', ועיין יבמות דף ס' ע"א בתוס' ד"ה נעשה ומכ"ש בזה וכו"ע.

בתנאי

היקונים ומראה מקומות על מסכת שבועות

פ ר ק ש ש י

- דף לח ע"ב מתני' אין לך בידו חייב, עיין גיטין דף י"ד ע"א חוס' ד"ה ולא.
- למע' אגמרא אחוה בהמרח, עיין תי"ט פרק א' משנה ב' דפלה.
- מ — גמרא אבל טענו חטים ושעורים, עיין רש"י כ"ג דף פ"ד ע"א ד"ה מין א'.
- מא — גמרא וחקנתא לחקנתא לא עברי', עיין לקמן דף מ"ו ע"א חוס' ד"ה בדרבנן.
- — — תוס' ד"ה פאן וכו' אם הוא חייב ואינו משלם, עיין כ"ק דף קי"ט ע"א חוס' ד"ה ר"י.
- — — תוס' ד"ה ולמר וכו' ואם יכול אין ראוי, היינו דלמ"ד דלא מהפכים דלאורייתא דייך הנקבע לישבע כיון דשנועמו א"ל להפך, רק דיכול הוא להטיל שנועה עליו כמו על השער דיכול לגמר השבע לי בזה יכול החובע להפך שנועה זו השבע ופטר, אבל אם מדאורייתא מהפכין מהפך הנחבש שנועמו עליו ולדיך החובע לישבע בנלע"ד פשוט, ודלא כמהרש"א דנדחק בזה.
- מא ע"ב רש"י ד"ה כיון דקא מודית וכו' ודברים שהיו בלבך, וכ"כ הראשון סי' ק"ו אבל מעניין מוכן לי, דאף אם הוא דברים מ"מ כיון דזה נומן לו פרעון הו"י פרעון ואף נכח חלוה לומר שלא יהיה פרעון רק פקדון.
- מגע' אגמרא ומ"ש מנורה גדולה, לשון זה מוקשה הא בזה פשוט דפטור דלא הוי דבר שממנו ומ"ש חוספו' וא"ב איך שייך ומ"ש וכו' למפרך מסכתא מנורה בת י' ליערין הא לא הוי ממין הטענה (ובאמת ליכא פרכא דדילמא אמי כר"ג) עכ"פ ליגא ומ"ש תמוה.
- — — תוס' ד"ה לא וכו' ולמאי דמוקי לה במנורה של חליות נוחא, משמע דלמסקנא ישאר הקושי, וק' ליה גס למסקנא נוחא דיל' דהנרייתא נקט פסקי דייס מה שהם בכל גוני דכרישא מנורה גדולה פטור אף בחליות ומשום דבר שבמדה, וסיפא דעשרה מייב אף באינו חליות דיכול לגוררה, אבל אזור לא נקט דלא הוי בכל גווי רק בליימי.

פ ר ק ש ב י ע י

- מה — מתני' ארשב"ג אם יש עדים, עיין נר"א פרק א' דכ"מ ס"י ג'.
- — — רש"י ד"ה ישבע בע"ה וכו' שבועת היסח, עיין לקמן דף מ"ח ע"ב ברש"י ד"ה הא שאר.
- מו ע"ב גמרא ודלמא אחר עבד ליה, גי' הרי"ף דלמא לא חר א מר.
- מז — גמרא קרב לגבי דהיגא, עיין בכורות דף נ"ה ע"ב חוס' ד"ה הוא.
- מח ע"א גמרא הואיל ואהא לידן, שנת דף פ"א ע"ב וכו'.
- — — ע"ב גמרא ב"ש היא דאמר שטר העומד לגבות, עיין כ"מ סי' רע"ה ס"ד.
- — — גמרא השחא דלא אהמר הלכתא, עיין כ"ג דף ס' ע"ב תוס' ד"ה איתמר.
- — — גמרא אמר רבא הוא ואחר בצטרפין לעירות אחרת, קשה לי רבא לשיטתיה דס"ל כשהדרינן דף כ"ו דרע לשמים בשד להעיד דאינו רע לעדות א"ב לעדות ממון מצטרפין דהא בעדותן על הלכנה היה רק רע לשמים ועיין.